

Rudolf Carnap

LOGICZNA SKŁADNIA JĘZYKA

Carnap przeprowadzał krytyczną analizę filozofii tradycyjnej, a równoległe pracował i przy pomocy aparatury pojęciowej filozofii odpowiadającej standardom naukowości. Była nią zgodnie ze stanowiskiem Koła Wiedeńskiego, *logika nauki*, którą Carnap utożsamiał z *logiczną składnią języka naukowego*: teorią wyrażen i stosunków zachodzących między wyrażeniami języków używanych w nauce. Badania Davida Hilberta i logików polskich skłoniły go do przyjęcia rozróżnienia między językiem przedmiotowym i metajęzykiem oraz do konstrukcji metajęzyka, w którym można uprawiać tak rozumianą filozofię. Owocem tej pracy stała się „Logiczna składnia języka”, napisana w Pradze, a opublikowana w roku 1934 po niemiecku, w 1937 zaś po angielsku.

Seria: BIBLIOTEKA WSPÓŁCZESNYCH FILOZOFÓW
Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1995

Alfred Tarski

PISMA FILOZOFICZNE, T. I. PRAWDA

Pierwszy tom pism wybitnego filozofa poświęcony pojęciu prawdy. Autor pisze: „[...] O jednej ogólnej definicji rozważanego terminu nie będzie tu w ogóle mowy: interesujące nas zagadnienie rozpadnie się na szereg oddzielnych zagadnień, dotyczących poszczególnych języków.

[...] Badanie języków sformalizowanych wymaga z natury rzeczy znajomości podstaw współczesnej logiki formalnej; przy konstruowaniu definicji prawdy potrzebny jest nadto — w nader skromnym zresztą zakresie — pewien zasób pojęć i metod natury ściśle matematycznej. Rad będę, jeśli praca niniejsza przekona czytelnika, że środki powyższe stanowią

---

*UWAGA: Tekst został zrekonstruowany przy pomocy środków automatycznych; możliwe są więc pewne błędy, których sygnalizacja jest mile widziana (obi@opoka.org). Tekst elektroniczny posiada odrębną numerację stron.

już w chwili obecnej niebędny aparat pomocniczy nawet przy rozważaniu zagadnień o charakterze czysto filozoficznym [...]”

Seria: BIBLIOTEKA WSPÓŁCZESNYCH FILOZOFÓW
Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1995

Praca zbior. pod red. Zbigniewa Wolaka

LOGIKA I METAFILOZOFIA

Czy uprawianie filozofii z wykorzystaniem najnowocześniejszych metod formalnych jest w dzisiejszym świecie luksusem, na który może sobie pozwolić tylko garstka ekscentryków? Być może. Ale jest to luksus swobodnego rodzaju, gdyż podlega mu wszystko. Prawa przyrody, rządzące światem pomimo nielogicznych zachowań jego rozumnych mieszkańców, są przecież niczym innym jak tylko pewnego typu siatką logicznych wyników.

Biblos Tarnów — OBI Kraków, 1995

Karl Popper

WSZECHŚWIAT OTWARTY

Druga najważniejsza część trzytomowego dzieła POST SCRIPTUM DO „LOGIKI ODKRYCIA NAUKOWEGO”. Tym razem autor przedstawia wnikliwą krytykę determinizmu — zarówno „naukowego”, jak i metafizycznego; w tym kontekście rozważa także problemy wolności, twórczości i racjonalizmu człowieka.

Książka ukazała się w serii: AKADEMIA
Znak, Kraków 1996

Karl Popper

ŚWIAT SKŁONNOŚCI

Karl Popper w „Świecie skłonności” daje prosto wyłożony zarys swej koncepcji rzeczywistości obiektywnie niezdeterminowanej. Nie równa się to bynajmniej królestwu chaosu: w naturze istnieją pewne „skłonności”, nie pokrywające się z czysto matematycznym rozkładem prawdopodobieństwa zdarzeń. Jest to załączek koncepcji ontologicznej o dalekosiężnych konsekwencjach, także dla koncepcji ludzkiej wolności.

Książka ukazała się w serii: AKADEMIA
Znak, Kraków 1996

John R. Searle

UMYSŁ, MÓZG I NAUKA

Książka stanowi próbę pokazania, w jaki sposób można pogodzić zasady działania świadomego umysłu z przyrodniczą wizją mechanicystycznego świata. Autor przedstawia opis struktury ludzkiego działania oparty na pojęciu intencjonalności i wyprowadza wniosek, że wszelkie ludzkie działanie ma charakter fizyczno–umysłowy. Książka polemizuje z rozpowszechnioną „obliczeniową koncepcją umysłu”, a także z modnym kierunkiem tzw. kognitywizmu. Podejmuje także zagadnienia ludzkiej woli.

Seria: LOGOS
Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1995

Józef Kloch

ŚWIADOMOŚĆ KOMPUTERÓW

Nie potrzeba uzasadniać filozoficznej doniosłości zagadnienia sztucznej inteligencji. Mając na uwadze ogromne postępy w teorii i technice komputerowej oraz naszej znajomości funkcjonowania mózgu, należy oczekiwać, że doniosłość ta będzie ustawicznie wzrastać. Stąd pilna potrzeba analiz filozoficznych. Książka J. Klocha jest studium historyczno–filozoficznym tego ważnego zagadnienia. Stanowi ona ważny przyczynek do filozoficznych aspektów sporu o sztuczną inteligencję.

Seria: ROZPRAWY OBI
Biblos Tarnów — OBI Kraków 1996

Józef Życiński

ELEMENTY FILOZOFII NAUKI

W swoim wykładzie filozofii nauki Bp Józef Życiński przedstawia podstawowe nurty współczesnej dyskusji o istocie poznania naukowego oraz wprowadza w specjalistyczne zagadnienia, które długo jeszcze będą stanowić przedmiot kontrowersji. Praca zawiera zarówno omówienie klasycznych stanowisk Poppera, Bridgmana czy Kuhna, jak i rozległą pano-

ramę współczesnych poglądów, w których usiłuje się akcentować wpływ czynników społeczno kulturowych na treść teorii przyrodniczych [...] Autor broni konsekwentnie nauki, w której podstawową rolę odgrywają czynniki racjonalne.

Seria: ACADEMICA
Biblos, Tarnów 1996

Albert Einstein

ZAPISKI AUTOBIOGRAFICZNE

Ta niewielka książeczka jest — pośród wszystkich prac Einsteina — czymś najbardziej zbliżonym do autobiografii. Einstein mówi w niej prawie wyłącznie o ewolucji swoich idei, bardzo niewiele miejsca poświęcając zarówno życiu prywatnemu, jak i wydarzeniom, które wstrząsnęły światem i odegrały w biografii Einsteina poważną rolę. Poczynając od rozczarowania małego Alberta religią i młodzieńczych fascynacji matematyką, opowieść przedstawia epistemologiczne credo autora. Wychodząc od zakwestionowania podstaw fizyki Newtonowskiej, Einstein opisuje opracowanie szczegółowej i ogólnej teorii względności oraz formułuje zastrzeżenia wobec niektórych założeń mechaniki kwantowej.

Seria: AUTOBIOGRAFIE
Znak, Kraków 1996

Richard Feynman

PAN RACZY ŻARTOWAĆ PANIE FEYNMAN

Druga pozycja w serii: Autobiografie. Amerykański fizyk noblista, twórca elektrodynamiki kwantowej, w serii zebranych anegdot opowiada o swoim życiu. Chociaż jego największą pasją była nauka, mówi nie tylko o tym, jak konstruował bombę atomową i odkrywał tajemnice materii. Relacjonuje również, jak reformował brazylijskie szkolnictwo, grał na perkusji, otwierał zamki szyfrowe, podpatrywał obyczaje mrówek i tancerek w Las Vegas, walczył z biurokracją rządową i robił karierę artystyczną.

Znak, Kraków 1996

Murray Gell-Mann

KWARK I JAGUAR

Murray Gell-Mann, twórca teorii kwarków, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie fizyki, jest jednym z założycieli Instytutu Santa Fe i odkrywców nowego podejścia do problemu złożoności w fizyce i przyrodzie. „Kwark i jaguar” to fascynujący opis interdyscyplinarnych badań prowadzonych w Santa Fe i nowych zupełnie pytań, które stawia sobie współczesna nauka — pytań o to, co łączy świat kwarków i superstrun ze światem przyrody i ludzkich społeczności, o naturę procesów samoorganizacji, ewolucji, chaosu i porządku...

Seria: SCIENCE MASTERS
Cis, Warszawa 1996

Michał Heller

MECHANIKA KWANTOWA DLA FILOZOFÓW

Książka zawiera uporządkowane notatki z wykładu monograficznego przeznaczonego dla studentów filozofii, jaki autor prowadził na Wydziale Filozofii Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie w roku akademickim 1994/95.

Biblos Tarnów — OBI Kraków 1996

Ian Stewart

LICZBY NATURY

Jakie są matematyczne reguły rządzące procesami i zjawiskami przyrody? Jak dzisiejsza matematyka odtwarza i objaśnia naturę wzorców przyrody? Czym są chaos i fraktale? W świat współczesnej matematyki wprowadza nas Ian Stewart, ceniony popularyzator nauki, autor m.in. „Czy Bóg gra w kości?”

Seria: SCIENCE MASTERS
Cis, Warszawa 1996

Jamie James

MUZYKA SFER

Przez ponad dwa tysiące lat uczeni i filozofowie postrzegali Kosmos jako uporządkowany mechanizm, wytwarzający niebiańską harmonię — muzykę sfer. Kwantowy wszechświat Einsteina, freudowskie nieświadome popędy, a także muzyka Schoenberga, Strawińskiego i Cage'a zdają się odzwierciedlać starożytny pogląd, że człowiekiem rządzą siły nie podlegające jego kontroli. Encyklopedyczne, świetnie napisane studium na temat dziejów nauki i muzyki przeznaczone jest zarówno dla melomanów, jak i miłośników nauki oraz dla wszystkich lubiących podróże intelektualne.

Seria: MITY — OBRAZY — SYMBOLE
Znak, Kraków 1996

Pod red. Michała Hellera, Stanisława Budzika i Stanisława Wszółka

OBRAZY ŚWIATA W TEOLOGII I NAUKACH PRZYRODNICZYCH

Teolog może unikać dialogu z naukami, ale nie może nie myśleć obrazem świata obecnym w kulturze danej epoki. A zatem oddziaływanie teologicznego i naukowego obrazu świata jest nieuniknione. I zawsze istniało w historii. Ale czy teologia powinna się uzależniać od stosunkowo szybko zmieniającego się obrazu świata, jaki prezentują nauki? Wydaje się, że nie ma innego wyjścia, jak tylko zaakceptować naukowy obraz świata w uprawianiu teologii, ale mieć go pod metodologiczną kontrolą. Co więcej, nauki przyrodnicze stanowią źródło, bez którego trudno byłoby współcześnie rozumieć religijne treści; nauka jest więc prawdziwym *locus theologicus*.

Seria: UNIVERSUM
Biblos, Tarnów 1996

Zbigniew Liana

KONCEPCJA LOGOSU I NATURY W SZKOLE W CHARTRES

Autor poddaje szczegółowej analizie pojęcie Logosu i natury oraz związków pomiędzy nimi w pismach Wilhelma z Conches i Teodoryka z Char-

---

tres, przedstawiciele szkoły w Chartres. Nowatorskimi osiągnięciami tych autorów było wypracowanie na gruncie chrześcijańskiej koncepcji Logosu i jego relacji do świata spójnej wizji autonomiczności natury i związanej z nią idei pluralizmu epistemologicznego. Z. Liana pokazuje, stosując aparat pojęciowy współczesnej filozofii nauki, że obydwie te kategorie odegrały ważną rolę w tworzeniu się nowożytnego pojęcia natury, a co za tym idzie (pośrednio) w powstaniu nowożytnej nauki, w której rolę odgrywają czynniki racjonalne.

Seria: Rozprawy OBI
OBI, Kraków 1996
